

ACC. N.R. M. 7393 : 1-5. →

Landskap: Småland

Upptecknat av: Fabian Karlsson

Härad: Konga

Adress: Boaryd Täckelsång

Socken: Täckelsång

Berättat av: Gamla i Boaryd

Uppteckningsår: 1941

Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Hässlorna i folklig tradition.

A-1-5.

L. u. F. 28.

Välfärgning

A-5.

Skriv endast på denna sida!

Nässlorna i folklig Tradition.

I Väckelsångs socken och även i om-
gränsande socknar kallas nässlan
allmänt "nättla", någon annan benäm-
ning har man ej.

De stora nässlorna, brännässlorna,
har man tillvaratagit och använt
vid matlagning. De små rutenäss-
lorna ha ej dugt här till.

Nässlan, som använts till mat, har
rokats som kål, "nättlekål". Tidigt
på våren, när nässlorna börjat spira
upp, har man plockat ut de små spåda
bladen. Längre fram har bladen blivit
för stora, och då grova, vassa och torra.
Har man velat ha nättlekål längre fram
på året, t. ex på vintern, då har man
använt på våren plockade och seden

för vinterförvaring kokade nässlor.
Nätkälen har kokats med fläsk som
annan kålsoppa, men det har ej använts
ubart nässlor. Fläsket har kokats i
Korngrönsvälling och sen har man lagt
i de småhackade nässelbladen, som ej
behövt koka så länge. Nätkälen har
suroats med "färlorade ägg" (stekta ägg),
men i senare tid har man kokat
äggen särskilt samt hackat sönder
den och blandat äggbitarna i kälen.
Nätkälen skall alltså ätas med ägg.
I äldre tid har man på den första maj
ätit nätkål med färlorade ägg, det har
på en del ställen varit beständigt
för den dagen.

Att man utfodrat djuren med
nässlor är ej så vanligt, men det

har dock förekommit. Lovisa Johansson i Boaryd (född i Östra Torsås och har sen tid bott i Nöbbele socken) har berättat att en person i Nöbbele fött upp en gris rått fört med nässlor. Nässlorna kokades i kornmjölsvälling och den vällingen blev grisen fäst utar. Nässlor skall ännu vara bra till kansen, som också vill äta sådana. Att nässlor skall vara skadlig för något djur, det känner man sig till.

Några gamla minnas sig, att man själva i hemmen beredde och använde nässlor till spånad och vävnaad. Men man har i äldre tid haft tyg av nässlor, men det har varit "kåpekygg" och det tyget har kallats "nätteldukt". Nättelduken har räknats som fin väv.

Den har använt till finare kjolar,
schalletter, d. v. s. huvuddukar, och för-
kläden. Nåttelduksschalletter har fått
ersätta de dyrare silkeschalletterna.

Uppräcknaen har i minne en historia
av "Tilda i Larragånn" om att man an-
vänder nåttelduk till förkläden.

När hon "läste för prästen" (Konfirmations-
läsning), då var där en flicka som en
dag hade på sig ett nytt nåttelduks-
förklåde. Flickan lyckte att hon blivit
så fin i det nya förklädet. Hon sått
och tittade på det och nyp i det, och
hon glömde att höra på va prästen
hade att säga. Men prästen varnade,
att hon inte följde med och sade till
henne: "Var har du före dej, Lotta".

Flickan trodde, att prästen då räkat

se hennes fina förkläde, och hon svarade så oskyldigt: "Då å ett gänt nåttelduksförkläde."

I äldre tid, när man brukat så mycket värfärgning, lär man också ha färgat i arvkok på nåslor, men hur långt riktigt tillgätt, det har ej någon gammal kunnat berätta om.

Odlad nåslor har man aldrig gjort, ty nåslor vill man gärna råkena som ogher. Det är vildväxande nåslor man använt.

Förutnämnda Lovisa Johansson har berättat, att man använt nåslor vid botande av en "sjuka", det var visst någon sorts hudutslag. Man skulle blåsa på den sjuke genom ett "nåttelör", d. v. s. en fortkad nåslestjälk.